Сьогодні вона не така.

Дивіться: пливе... сюди повертає і здалеку ще рукою хить-хить. Гарно причесана, сидить на борту, і довга коса аж у воду звисає.

Човник її біжить веселіше.

— Доброго ранку! — гукає мені.

— Здоров, Ніно!.. Обережно, там корч.

Вона проминула підводний камінь, де світла вода, гойднулась на хвилях і вниз, у протоку... "Ух ти!" — шарпнуло мене, бо човен підкинуло і носом у бризки, і понесло між камінням.

Ніна пригнулась, весло — сторчма, і став, завмер її човен під скелею.

— Ти молодчина, — сказав я, заглядаючи до неї в протоку. — Думав, так і хряснеш об камінь... Давай повідок, прив'яжу човна... А ти знаєш, Ніно, — торохтів я далі, — ось тут, у цій розщелині, застряв був кінь.

— Знаю, — сказала Ніна. — Ось тут. Камінь-гостряк йому врізався в ногу, так я вавку змазала йодом, а гостряк той веслом притупила.

— Ти? — аж похлинувся я з несподіванки. — Так це ти Бакуна звільнила?

Ніна як і не чула мого вигуку. "Трам... трам..." — замугикала "Єньку" і долонями по колінцях: плесь, плесь... Я й забув, що вона не любить про себе говорити. І почав хитріше вивідувать:

— А вночі й не ви-и-идно, — сказав я з приспівом.

— І видно. Бо в мене ліхтарик є.

— А де ж той ліхтарик?

— А ось він, — і подала мені білий шапкастий гриб.

— Це ж гриб!

— Ну й що. А вночі він світиться.

Я засунув гриб під сорочку, зробив темне дупло і встромив туди носа: точно!.. світиться гриб!.. синім холодним вогнем. Від цього світла під сорочкою стало синьо, і вийшла маленька ніч — небо, земля і повний місяць.

— Знаєш, Ніно, — зірвався я на ноги, — бери свій ліхтарик і гайда... в біле глинище.

— А там що?

— А там — нора. Ціла печера. Глибока-глибоченна. І страшно. Ходімо!

Я подав їй руку. З човна вона стрибнула на берег, зняла свої білі туфельки. Вона була майже рівня, ось так — по чубок мені, хіба що трохи щупліша і незасмагла, як і Адам.

До цього Ніна сиділа тільки в човні. А зараз ступила на камінь і чомусь опустила очі. "Не бійся. Ходімо!" — я повів її через брід, через лозняки — на той бік річки.

Стежка звивалася вгору. Земля під ногами була суха, червоняста, і нам частенько траплялись кремінці. Ніна застрибала, заойкала: ой

гарнюсі, ой сюсімусі... Дівча — воно завжди дівча. Тут, показав я Ніні, кремінці найкращі: є гострі, є плескаті, є схожі на стародавні ножі. А яких вони кольорів! Бачиш: і лимонні, й зелені, і кров'янисто-багряні. А як викрешують іскри! У мене дома цілий картуз кремінців. Хочеш, можу промінять на ліхтарик. Або й так віддам. Назавжди.

З балачками пройшли ми далі, попід косогором. Уже видно, що скоро будуть копні, цебто глибокі ями, — стежка до них всипана білою глиною. Аж ось круте зривисько, майже пряма рудувата стіна, порита дощами, а під стіною — нори. То ходи в глинище.

Ми зупинились коло першої нори.

Ну як вам сказати: кругла дірка, треба лізти наче в погрібець, хтось навіть зробив рівненькі земляні сходи. А тільки ж темно. І холодом віє...

— Полізли? — спитав я непевно.

Вигляд у мене був, мабуть, нудний, бо Ніна так посміхнулась, як посміхаються старші над хлоп'ячим ластовинням. І я, будь, що буде, сьорбнув повітря і з'їхав униз, на верхню приступку. Ніна за мною. Вона підняла свій грибок, і ми, тримаючись за руки, полізли туди, під землю.

Нора, вичовгана людьми, була крута й слизькувата; я обережно просовував ногу, спершу одну, потім другу. Щось липке, може, павутиння, чіплялось за голову. Я йшов пригнувшись і чув, як мені в потилицю дихає Ніна.

— Не страшно? — питаю.

— Ні... А далеко ще йти?

— Далеко.

Хтозна, чи боїться вона, а мені таки моторошно. Бо над нами ціла гора землі, і трактори там ходять, і дядьки з лопатами. І вже не видно, де той вузесенький вихід. Хіба добіжиш до нього? Мимохіть вчувається: двигтить земля, потріскує... ось-ось тече піщаний струмок... Ми й дух притаїли; якщо перемовляємось, то тільки пошепки.

— Ніно, — кажу, — вище світло держи, бо темно.

— А може, назад?

— Та скоро вже.

Спускаємось углиб, і нора все похмуріша, і морозцем хапає за литки. Раптом:

"Ой!" — я підсковзнувся, шурхнув у темінь, у мокру виямку. І щось упало зверху на спину — гиц! І світить мені у вухо. "Ніно, це ти?" — Ми злякались, але тут же й чмихнули од сміху.

Ніна встала, підняла над собою ліхтарик. "О-о! — сказала вона зачаровано.

— Диви! Яка тут краса!.." Ми були вже в самому глинищі, у білій печері. Та ні, ви бачили білу печеру? З білої, чистої глини? Бачили, щоб і долівка, і стіни, і стеля, — щоб усе було наче підсинене, і все щоб горіло рівним морозним вогнем?

Ніна дивилась на це біле сяйво, і обличчя у неї було здивоване, а на щоках зробились глибокі рожеві ямки. В тих ямках неначе світився мед. Мені аж солодко стало в роті, я стулив язик жолобком і кінчиком язика лизнув її щоку.

— Ай! — сказала Ніна. — Ти що лякаєш? Мокрим таким тицькаєшся.

Вона витерла щоку рукою, ще вище підняла ліхтарик і підійшла до стіни: у білій холодній глині, порубаній лопатою, заряхтіли барвисті камінчики, заблищали червоні жилки. Із тих жилок виступала вода і студеними краплями — цок! — падала під ноги. Здавалось, краплі тут же замерзали, і в печері лунко цокало від кожного їхнього удару.

Я змерз, притулився до Ніни, і ми пошепки, один одному на вухо, заговорили:

— Ніно, у тебе очі світяться.

— І в тебе.

— У тебе ніс холодний.

— І в тебе.

— У тебе губи дрижать.

— І в тебе.

— Давай звідси тікать.

— Давай.

Аж затокотіла печера, коли ми дременули назад.

Ми бігли, штовхались, падали, повискували од страху чи од сміху, не можу сказати. І ось — на горі... А сонця, а спеки, а пахощів тут — хух, як добре!

Постояли вдвох, як сліпі, зігрілись, надихались вволю.

— Давай пограємо в кремінці, — раптом сказала Ніна.

— Давай, — погодився я, хоч про себе подумав: "Може, не тре... Дівчача гра — кремінці. І ніколи в мене далі "перевоза" не йшло, я тільки бачив, як інші

грали: дуже марудна штука..."

— Цур, я перша! — тим часом сказала Ніна і — хвать-хвать — швидко назбирала гарних, обточених камінців.

— О, рівно п'ять?

Вона сіла на землю, обсмикнула платтячко, а потім з якимось таємничим виглядом подмухала в руку, по-своєму розклала на долоні всі кремінці.

— Граю "квочку", — сказала вона.

Я не зглянувся, як Ніна підкинула кремінці. Підкинула, блиснула долонькою і —

хап — зловила їх на спинку руки. Камінці стукнулись в повітрі, купкою впали на руку і як завмерли — жоден не скотився додолу. А вона ще раз кидь — і знов камінці на долоні.

Ловко!

І я колись пробував "квочку" — одного чи двох ловив. А це значить: далі будеш грати з тим одним чи двома камінцями, що назбирала "квочка". А нічого не піймав

— все, вилітай, братику!

— Тепер — "перевіз", — мовила Ніна.

Висипала своє добро на землю і повела "перевіз", потім "карусель". Швидко, високо підкидала камінці, то по одному, то по два, то по три, і поки вони пролітали перед Ніниним носом, вона хапала з землі новий плескач, встигала підкинуть і його, встигала сплеснуть у долоні, а то й обкрутиться на п'ятах і піймать камінці, жодного не впустить додолу. Я тільки бачив, як мигтять її кіски, бігають очі, блискотять на сонці коліна, як вона водить ротом, неначе і ротом ловить плескачі, що так і мелькають перед нею.

— Все! — з видихом сказала Ніна і язиком змахнула крапельку поту, що повисла на кінчику носа, і стомлено сіла на землю. А в самої щоки пашать і в очах — веселі жаринки.

Ну, ясно: рада-раденька!

А от що мені робить? Як мені рятуватись, бідному? Аби ж то на ставку було та аби ж ми грали "дід бабу везе", то я б так запустив камінця, що він разів триста підскочив би на воді. Точно кажу: якщо не триста, то разів сім або вісім. А тут...

— Слухай, Ніно, — кажу, — краще підемо на Хіврю.

— Ти що, злякався? Грати не будеш?

— Не злякався, — кажу. — А на Хіврю спізнимось.

— А що там на Хіврі?

— Ну-у! Такого ти зроду не бачила. Гайда скоріш!

Хівря — це наша гора; крутим своїм боком стоїть вона проти сонця. Тут, на осонні, вигорав трава, земля аж пашить, і гірко в очах від сухих полинів.

Ми вибрались на гору, ближче до неба, звідси видно степ, горбастий насип дороги і телеграфні стовпи, що стоять у степу, як олов'яні солдатики.

— Сідай, — сказав я Ніні і поплескав долонею по гарячій стежці.

Ми сіли так, щоб Ніна бачила мене, а я бачив Ніну.

— Вгадай, хто тут живе, — я показав їй маленьку нірку, ловко заховану в траві.

В ту нірку хіба що палець міг би пролізти. А проте як вона гарно зроблена: стіни

гладенькі, кругло обчовгані, тонко-тонко обкладені ватою. Дарма що в землі —

чиста й світла нірка.

— Тут живе павук-хрестовик, — сказала Ніна.

— Правильно. Зараз ми поговоримо з ним. Я дістав свій припас — капронову нитку і

трохи смоли. Смолу розім'яв у долоні, похукав на неї, щоб м'якша стала, і зліпив

"язичок". Почепив "язичок" до нитки. І тихо, обережно опустив його в нору.

— Посмикай, — сказав я Ніні. — Тільки не дуже смикай, а так, легенько. — І я

показав, як треба дражнить павука. І прибрехав, що коли подражниш його, то він.

сердитий, починає висвистувать.

— Ну що? — питаю.

Ніна схилилась над ніркою з таємничим виглядом; однією рукою водить нитку,

другою рукою, пальцем, свариться на мене:

— Тс-с!.. Торкає... Хапає за нитку!

— Як сильно хапне — тягни!

І сталося так: Ніна шарпнулась назад, нитка за нею, і вилетів павук із нори, як

рак за наживкою. Сивий хрестатий павук, що кліщами вп'явся в смолу. Він гойдався

на нитці, якраз перед Нініним носом, чеберяв волохатими лапами.

Не було б то дівча, щоб воно не підскочило, не кинуло павука, не запищало, не

ляснуло мене по шиї:

— Ах ти, брехун!.. Налякав мене! Поки ми штовхались і смішили себе штовханцями,

павук витяг лапи зі смоли та й гулькнув у нору.

— Як вони прядуть нитку? — спитала Ніна.

— Хто вони?

— Таж павуки.

— По-моєму... кхм!.. по-моєму, ловлять пушинки і з пушинок прядуть. І нитки

прядуть, і сітки для мух, і вату роблять для павучат... А навіщо тобі?

— Просто. Ось глянь, яка тонюсінька нитка. — І Ніна провела у повітрі пальцем.

Між одним і другим стеблом висіла павутина. Вона світилась на сонці. Гнучкі

стебла натягували її, як струну. І павутина тихо, мрійно, заколисливо бриніла.

— Це, мабуть, антена, — зашепотів я. — Павукове радіо.

— Давай послухаєм, про що вона грає.

— Давай!

Я підставив вухо, прижмурився і сказав:

— "Ні-і-ін-на... Ні-іна..." — передає.

Ніна підставила вухо, послухала і сказала:

— "Льо-о-н-ня... Льо-оня..." — передає. Я підставив вухо і сказав:

— "Брень... брень... ти бренькаєш, Ніно", — передає.

Ніна підставила вухо й сказала:

— "Ні, це ти бренькаєш", — ось що передає. Ми разом підставили вуха, буцнулись

лобами, і павутина — лусь!.. — обірвалась.

— От жаль! — сказала Ніна.

— Жаль! — зітхнув я.

Не змовляючись, ми встали й пішли за павутиною. Вона летіла в повітрі,

звивалась, як струна; вона була жива й весела і кудись мандрувала у степ, і ми

поспішали за нею.

— Бач, вона обминає бур'ян.

— Бач, тікає од ластівки.

— Бач, повертає на дорогу.

І ми повернули за павутиною, видерлись на стару шосейку і далі збиралися йти,

якщо треба, то і в білий город, де білі будинки, білі кіоски, біле реміння в

міліціонерів. І ми пішли б у той город, але вітер гойднув павутинку, погнав її в

небо, вище телеграфних дротів, вище ластівок, аж туди — до пухких ватяних хмар.

Зникла павутинка, розтанула.

А на землі зостались стовпи з білими чашками, і між ними були туго натягнуті

дроти, які теж. очевидно, бриніли. Я приклав вухо до чорного стовпа.

"Гуд-гуд-гуд", — загудів, задрижав роздратований стовп; натужне гудіння його

йшло із землі, бігло по дереву, неслось кудись по дротах.

— Ей, — сказав я до стовпів, — про що ви там гуд-гуд-гудите?

— Го-ду-ду, — сказав стовп.

— Про що, про що?

— Ду-ду-ду, — сказав стовп.

— Ет! — махнув я рукою. — З вами, стовпами, побалакаєш. "Бу-бу-бу, ду-ду-ду", —

і більше нічого... Гайда, Ніно, додому, бо й так далеко забрались.

А й справді далеко, я тільки зараз угледів. Ми на самій горі, кругом небо, а там

унизу-унизу маленька хата, така маленька й біла, як грибок; і не видно ні вікон,

ні дверей, лише темні крапочки — крап, крап, крап. І стоїть у дворі знак оклику

(такий!), і махає мені комариною лапкою. Фюуу!.. Мабуть, Льоньку згадали і

кличуть його, а Льонька за вітром повіявся.

— Ніно, побігли!

— Побігли.

— Давай, хто швидше!

— Давай.

Летиш з гори, і тобі здається, що ти на Бакуні, верхи шугаєш через кущі, через

канави; зелені копиці верб несуться тобі назустріч, і студить лице річкова

прохолода.

Хух, от уже й брід!

— Ніно, ти завтра приїдеш?

— Не знаю.

— Приїжджай. Бо я тут, бачиш, один.

— Добре. Якщо в Адама нічого не трапиться — приїду.

— Ну бувай. Ніно.

— Бувай.

— ...Льонь, а з ким це ти балакаєш?

Ледь-ледь піднімаю важку од сонця голову. На грудях, на ліктях у мене синя,

подавлена шкіра — видно, що довго лежав на шорсткому камені. Кожний бугрик і ямка відбилися на тілі. Від сонця, від лежання в очах мені темно, і я зразу не второпав, хто це і про що питає. А-а, мама прийшла. Стоїть з відром, з оберемком білизни. Буде полоскать на проточній воді.

— Так з ким ти, Льоню, говориш? — перепитує мати.

— Ні з ким. Лежу та й усе. А з ким говорити, як на нашому кутку хлопців не вродило?

— Бідна дитина, — з гіркотою мовила мати. — Цілий день лежить, печеться на каменюці, нема з ким і погратись. Так, не дай боже, відлюдьком ще виросте.

Мам, не журіться, не треба.

Хоч і лежав я тут сам з собою, а вже побував у білій печері, ловив павука, блукав по степу, одне слово — набігався, набалакався вволю.